

Základná škola SNP 1, 066 01 Humenné

Vnútoraná smernica č. 1 /2022

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školskom prostredí

v súlade so Smernicou č.36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania
detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Účel predpisu: Vnútorný pokyn stanovujúci postupy prevencie šikanovania žiakov v ZŠ SNP 1, Humenné.

Oblasť platnosti: Smernica je záväzná pre všetkých pedagogických a odborných zamestnancov v ZŠ SNP 1, Humenné.

Počet strán: 10

Dátum účinnosti: 27.04.2022

Vypracovala:	Koordinátor SPJ	Mgr. Martina Olexová	
Schválila:	Riaditeľka školy	Ing. Katarína Sninčáková	

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školskom prostredí

v súlade so

Smernicou č.36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Úvodné ustanovenie

Riaditeľka Základnej školy SNP 1, 066 01 Humenné (ďalej len škola) v súlade so smernicou č.36/2018 Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach **v y d á v a** túto smernicu:

Čl.1

Charakteristika šikanovania

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorého zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrasovanie. Ide o cielené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Čl. 2

Podstatné znaky šikanovania

- úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- opakované útoky,
- nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou,
- urážlivé nadávky, posmech,
- odcudzenie vecí atď..

Čl. 3

Podoby šikanovania a jej prejavy v školskom prostredí

1. Priama podoba:

- fyzické útoky,
- urážlivé prezývky,
- nadávky,
- posmech,
- tvrdé príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôle obeť,
- odcudzenie vecí atď.
- kyberšikanovanie.

2. Nepriama podoba:

- prehliadanie a ignorovanie obeť.

3. Kyberšikanovanie – charakteristika:

Je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Znaky kyberšikanovania

- sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha
- agresor vystupuje často anonymne
- útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť
- agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno – komunikačné technológie umožňujú
- útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi
- útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb
- agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest
- útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase
- obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť
- obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora
- zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

4. Prejavy šikanovania

- zhoršenie vzťahov v triednom kolektíve,
- vtieravé správanie agresora,
- utiahnuté správanie obete,
- obeť čaká na odchod spolužiakov zo školy,
- obeť sa zdržiava počas prestávok v blízkosti učiteľa,
- zhoršenie správania obete,
- zvýšená chorobnosť obete,
- obeť máva „náhodné“ zranenia ,
- obeť máva často poškodené veci v osobnom vlastníctve a školské pomôcky.

Čl. 4

Zodpovednosť školy

- Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
- Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí a odborní zamestnanci školy:
  - ktorí realizujú vyučovací proces,
  - ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách, v školskej jedálni a na športoviskách,
  - ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, kurzy, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
  - ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.
- Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).
- Šikanovanie, resp. jeho náznaky, **nesmie** byť zamestnancami školy v **žiadnej miere akceptované**. Pedagogický a odborný zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť** a každej jeho obeti poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obete, výchovnému poradcovi, prípadne vedeniu školy.

Čl. 5

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch naplňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle zákona č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:

- proti občianskemu spolunažívaniu,
- proti majetku.

Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:

- ublíženia na zdraví,
- obmedzovania osobnej slobody,
- lúpeže,
- vydierania,
- nátlaku, hrubého nátlaku,
- porušovania domovej slobody,
- sexuálneho násillia,
- sexuálneho zneužívania,
- krádeže,
- neoprávneného užívania cudzej veci,
- poškodzovania cudzej veci,
- nebezpečného vyhrážania sa,
- nebezpečného prenasledovania,
- výroby detskej pornografie,
- rozširovania detskej pornografie,
- prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
- ohovárania.

Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:

- neprekazenia trestného činu,
- neoznámennia trestného činu alebo,
- ublížennia na zdraví.

Čl. 6

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania a na školských akciách sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať:

- Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, **informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť** (predtým si zistí meno a priezvisko žiakov a triedu, ktorú navštevujú), výchovného poradcu a člena vedenia školy.
- Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu (pri zachovaní dôvernosti). O danom vyšetrení **spíšu zápis**. V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť /nikdy nekonfrontujeme obeť a agresora spolu/ a navrhnu opatrenia na riešenie.
- Triedni učitelia agresora a obeť v spolupráci s výchovným poradcom **si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov**. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pri zachovaní dôvernosti). K pohovoru prizvú aj člena vedenia školy.
- Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. – Zákon SR o priestupkoch.
- Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.
- **V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, výchovného poradcu, v ich neprítomnosti člena vedenia školy.**

Čl. 7

Metódy riešenia šikanovania

- Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:
  - zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí
  - zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie
  - vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania

- preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili
  - zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom
  - zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami
  - uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom
  - kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania:
    - zákonných zástupcov
    - osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa
    - zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu
    - zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený
  - kontaktuje miestne príslušné centrum
  - zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy
  - vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania
  - zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov
  - ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu
- Pri výskyte skupinového násillia voči obeti sa použije tento postup:
- okamžitá pomoc obeti,
  - dohoda riaditeľa školy s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe vyšetrovania,
  - vlastné vyšetrovanie,
  - zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
  - pokračujúca pomoc a podpora obeti,
  - nahlásenie prípadu polícii - rozhodne riaditeľ školy,
  - kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov - zabezpečia triedni učitelia,
  - kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.

Čl. 8

Opatrenia na riešenie situácie

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa použijú tieto opatrenia:

- Opatrenia pre obeť:
  - odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne CPPPpP),
  - zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľa školy v spolupráci s CPPPpP,
  - informovanie a poradenstvo pre rodičov žiakov.
- Opatrenia voči agresorov:
  - odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú pomoc,
  - výchovné opatrenia:
    - pokarhanie triednym učiteľom,
    - pokarhanie riaditeľom školy,
    - preloženie žiaka do inej triedy,
    - zníženie známky zo správania,
    - podmienené vylúčenie žiaka zo školy,
    - vylúčenie žiaka zo školy.
- Opatrenia v mimoriadnych prípadoch:
  - odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do liečebno - výchovného sanatória,
  - oznámiť príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny - sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
  - oznámiť príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, **že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný** (u maloletých).

Čl. 9

Prevenia šikanovania

V rámci účinnej prevencie šikanovania je dôležité:

- zabezpečiť spoluprácu rodičov, žiakov a zamestnancov školy,
- dôsledne vykonávať dozor zo strany pedagogických zamestnancov počas prestávok a v „kritických zónach školy“

- informovanosť všetkých zainteresovaných (pedagogických zamestnancov, rodičov, žiakov) o postupe pri odhalení agresívneho správania sa žiakov,
- spolupracovať s odborníkmi CPPPP
- zabezpečiť vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania a agresívneho správania.

Konkrétne

- vedenie školy – dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,
- výchovná poradkyňa a sociálna pedagogička – koordinujú preventívne pôsobenie, evidujú agresorov a obeť, spolupracujú s triednymi učiteľmi a CPPPP,
- sociálna pedagogička – uskutočňuje preventívne programy v rámci šikanovania, rôznych typov závislostí, asertívneho správania atď.
- špeciálna pedagogička – pomáha zmierňovať možné príčiny agresie , sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami,
- triedny učiteľ – buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi,
- ostatní pedagogickí zamestnanci – aktívne sa podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania,
- vychovávateľky ŠKD – sledujú správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracujú s rodičmi
- žiaci – sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu
- rodičia – sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s učiteľmi.

Čl. 10

Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

- Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov, sociálna pedagogička a výchovný poradca, **ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov:**
  - aby si všimli možné príznaky šikanovania,
  - súčasne im ponúknuť pomoc.

Táto povinnosť platí tak pre rodinu obeť ako aj pre rodinu agresora.

- Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.

- Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca a koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov.
- Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru PZ SR.
- Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Čl. 11

Všeobecné a záverečné ustanovenia

- Základným preventívnym opatrením základnej školy je princíp:
„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“
- Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy **je vytvoriť pozitívnu klímu v škole**, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín žiakov.
- **Táto smernica je prílohou vnútorného poriadku školy.**
- S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do preberaného učiva v časti **„triednická hodina“**.
- S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na zasadnutí pedagogickej rady konanom dňa 27.04.2022, čo potvrdili svojím podpisom na prezenčnej listine.
- S touto smernicou oboznámia triedny učitelia rodičov, resp. zákonných zástupcov žiaka na rodičovských združeniach jednotlivých tried.
- Táto smernica bude zverejnená na informačnej tabuli školy (pre žiakov), v zborovni školy (pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy a triednych učiteľov) ako aj na internetovej stránke školy.
- Smernica nadobúda účinnosť dňom 27.04.2022 a platí na dobu neurčitú.